

**MANO
PRIEŠO
SAKURA
WANG
TING-KUO**

Iš kinų kalbos vertė
Kristina Karvelytė

Sofoklis

VILNIUS, 2023

Jei ką ne taip padariau, pamokykit, kaip padaryt geriau.

ČIUDZI

Ižanga: čia kalbėsiu toli gražu ne apie liūdesį...

Esu labai jautrus garsams. Būna dienų, kad negaliu pakęsti jokio garselio. Aš jau nuo mažens toks. Pats pirmas dalykas, ko išmoku, – tai tylėti. Kartais visą dieną nė žodžio nepratardavau, tik klausydavausi kitų žmonių klegėjimo. Šios mano keistenybės suerzintas tėvas dažnai iš niekur nieko užsimodavo ranka ir piktai surikdavo: „Kalbėk, gi! Kalbėk, tau sakau!“ Aš ramiai jį stebėdavau. Net rankos nepakeldavau veidui prisidengti. Matydavau, kaip jo delnas, jau į orą pakilęs smūgiui, kažkur pusiaukelėje sustoja. Jam vėl užsimojus, aš jau beveik galėdavau girdėti, kaip laukan veržiasi užgniaužta mamos rauda. Tiesa, tokiais atvejais jai nieko kito nelikdavo, tik bejėgiškai stovėti šalia tėvo ir manęs maldauti: „Nagi, pasakyk ką nors! Greičiau, sakyk ką nors!“

Dažniausiai taip nutikdavo tada, kai tėvas staiga manęs ko nors paklausdavo, o aš jam neatsakydavau.

Norėdamas geriau suprasti, kas darosi jo vaikui, kartą po darbo tėvas atėjo į Lugango¹ pradinės mokyklos stadioną. Tą dieną mes ruošėmės mokyklos sporto varžyboms ir mokėmės rikiuotės. Pamatęs mane būrio viduryje nerangiai ir ne į taktą strikinėjant, jis sunėrė rankas už nugaros,

¹ Lugangas (鹿港) – miestelis Taivano vakarinėje pakrantėje. (Čia ir toliau – *vert. past.*)

parėjo namo ir parimęs prie sienos, susisielojęs mamai su-
dejavo: „Vargas man, tėvui...“

Praėjo keliolika metų. Buvo ankstus ir žvarbus rytas, o dangaus platumose dar blausiai žibėjo kelios po nakties užsilikusios žvaigždės. Aš jau buvau apsirengęs savo žalia kario uniformą. Iš lėto užlipau į tuščią tribūną ir atsistoju priešais kelis šimtus karių. Pasitempęs pakėliau ranką prie kepurės ir atidaviau jiems pagarbą. Degančiomis akimis visus nužvelgiau, į gerklę įkvėpiau šalto oro gūšį ir nurijau jau spėjusias sušilti seiles.

Bekrašėje žmonių jūroje nesigirdėjo nė garselio. Rodos, tuo momentu visas pasaulis sustojęs laukė manęs. Išsitraukiau po pažastimi laikytus Čiang Kaišeko¹ raštus ir paprasčiau visų atsiversti konkretų puslapį. Tykioje ryto prieblandoje staiga sušlamėjo verčiami knygų puslapiai.

Pradėjau skaityti. Minioje nė vienas neužsnūdo. Buvo labai tylu, bet visų plačiai atmerktos akys ryškiai žibėjo. Kiekvieną žodį tariau aiškiai ir išraiškingai. Visi taip įsijautė, tartum ne aš, o pats Čiang Kaišekas skaitytų savo mintis. Kiekvienas mano ištartas žodis buvo sutinkamas su pagarbą baime ir palydimas su virpuliu širdyje. Kai pabaigęs vieną pastraipą trumpam stabteldavau, dar girdėdavosi, kaip per minią vilnija mano ką tik ištartų žodžių aidas.

Man labiausiai patiko teksto viduryje staiga išdygstančios ilgi ir painūs sakiniai. Patiko tų nesibaigiančių žavingų kablelių seka. Dėl to man nereikėjo nerimauti, kaip čia suvaldžius savo emocijas. Mano balsas galėjo staiga pakilti ir

¹ Čiang Kaišekas – Kinijos nacionalistų partijos vadas ir karvedys. 1949 m., po pralaimėjimo Mao Dzedongui, jis su savo rėmėjais buvo priverstas palikti žemyninę Kiniją ir pasitraukė į Taivaną. Paskelbęs Taivaną Kinijos Liaudies Respublika, salai vadovavo iki pat mirties (1975 m.).

lygiai taip pat staiga nusileisti. Jaučiausi kaip generolas, kurio pareiga – įkvėpti savo kareivius artėjančiai kovai. Kartu jaučiausi ir kaip geras skaitovas, kuris įsijautęs į kalbą viską aplink save pamiršta.

Būtent tuo momentu aš tiesiog visų akyse ėmiau ir palikau savo tylenį kūną...

Neilgai trukus šis eilinis tapo viso šauktinių būrio įžymybe. Paprastas Lugango berniokas, kažkoks ten pavarde Vangas, pradėjo vesti renginius. Iš pradžių tik būrio vakaronių metu, dėl linksmumo. Bet štai jis jau kaip viesulas įsikusio ir į renginių vedėjo vietą bataliono štabe, kur irgi jautėsi kaip žuvis vandenyje. Dar po kiek laiko jam buvo patikėti visos brigados renginiai. Ir tai dar ne viskas. Praėjus porai mėnesių, jis buvo pripažintas geriausiu vedėju visoje kariuomenėje, ir dėl šios priežasties net du kartus važiavo į CTS¹ televizijos studiją, kur kelias savaites iš eilės filmavosi laidoje *Dziuguango Diena*².

Nuo tada žaibo greičiu prabėgo jau keli dešimtmečiai. Iki šiol niekam apie tuos laikus nepasakojau – nei žmonai prieš vestuves, nei vaikams, – visą šį laiką viską laikiau paslėpęs giliai širdyje. Visi mano draugai ir tuomet dėl manęs tik galvas kraipė ir sunkiai dūsavę tėvai bei artimieji iki dabar nėra girdėję, koks pasiutęs aš anuomet buvau. Iš nebylio virtau aistringiu oratoriumi ir per tuos dvejus trumpus metus kariuomenėje išliejau visas širdyje susikaupusias nuoskaudas.

Ko aš nuolat ieškojau? Mano kūne nesutilpo du prieštaringi jausmai: stiprus su silpnu pečius surėmę, karštas su

¹ CTS arba „Chinese Television Systems“ – vienas iš svarbiausių ir didžiausių nacionalinių televizijos kanalų Taivane.

² *Dziuguango diena* – kariams skirta edukacinio pobūdžio laida. *Dziuguangas* yra vienos vietovės Taivane pavadinimas.

šaltu vienas į kitą akis įbedę. Kai tik vienas jų nusilpdavo, kitas tuoj visa jėga puldavo į ataką.

Aš pats vis bandau suprasti, iš kur manyje tas baisus tuštumos jausmas. Tik pamenu, kad vaikystėje buvo toks trumpas laikotarpis, kai mes nuolatos kraustėmės iš vienos vietos į kitą. Kraustėmės ir kraustėmės, aštuonis kartus kraustėmės. Kiekviena nauja ankšta vieta man atrodė svetima ir apleista. Būdavo, nubundu vidurnaktį ir staiga apninka neapsakoma baimė – bijau, kad jei vėl užmigsiu, prabusiū jau kitoje, dar nykesnėje vietoje.

Tik vėliau supratau, kad visa tai iš liūdesio. Liūdesys neturi vieno konkretaus pavidalo. Nebūtinai reikia ašaroto veido – liūdesys gali pasireikšti ir tylą. Tyloje sutilpo ir mano tuometis užsispyrimas, ir baimė, ir vienatvė. Šie jausmai mane ilgus metus įkalinę laikė, kol vieną dieną staiga ėmė ir paleido.

Bet kodėl pats liūdesys vis dar niekur nedingo? Todėl, kad tiek daug visko dar liko nepasakyta.

Vieno kūno du jausmai pasuko skirtingais keliais.

Tas skaitovo talentą turintis berniokas, atradęs kalbėjimo vertę ir įžengęs į platųjį pasaulį, šio savo pranašumo nepaleido. Jis suprato, kad gyvenimas nėra jau toks sunkus, kaip anksčiau manė. Tuomet, kai, rodos, nėra jokios kitos išeities, pasitelkus balsą galima nuspirti tylumą į šoną. Reikia tik drąsos – ir iki šiol niekada neištarti žodžiai pasipils laukan.

Atgavęs kalbos dovaną, jis pradėjo nuo eilinio vadybininko – bendraudamas su klientais dažnai susijaudinęs sutrikdavo, kartais ir raudonis veidus išpildavo, bet kadangi nežinojo kito kelio, jam nieko neliko, tik sukandus dantis

to darbo laikytis. Taip sulaukė ir vidutinio amžiaus, ir daugiau. Jo kolegos vienas po kito pasuko savais keliais, o štai jis – vis ten pat, vis tame pačiame kelyje.

Be to, tas vargšas vaikas... Gerai jau, gerai – tas tylenis aš – dar būdamas septyniolikos įnikau į knygas. Literatūra kilusi iš vienvėdės gatvės. Dažnai iki sutemų vienas prastovėdavau prie knygų kiosko, prie ilga eile išrikiuotų senų knygų. Ten žodis po žodžio, sakinyš po sakinio krimsdavau literatūros šaknis. Dideliais kąsniais rijau Vakarų literatūros tekstus ir ragavau pačius įvairiausius žanrus bei kryptis. Tada po truputį ir pats pradėjau mėginti ant popieriaus dėlioti paprastus, primityvius sakinius. Mano galva buvo pilna susipynusių minčių, kurios tarsį pagelbę paveikslai buvo užsilikę iš visų tų vienvėdės metų.

Prireikė keturiasdešimties metų, kol tie skirtingi dvejojopi jausmai netikėtai susijungė. Vientisas aš pagaliau sugrįžau prie rašomojo stalo. Pernai žiemą pradėjau rašyti „Mano priešą sakurą“. Iš pradžių viską pasakojau trečiuoju asmeniu. Pabaigęs pirmą skyrių labai savimi didžiavausi. Istorija lengvai dėliojosi, pagrindinis personažas įnešė daug intriguojančių niuansų. Atrodė, kad knyga pati rašosi, ji nė trupučio nebuvo užteršta mano paties nereikšmingais išgyvenimais ar emocijomis. Pasislėpęs už uždangos, galėjau tarsį nuotoliniu būdu valdyti personažo gyvenimą ir nuotaikas, kol pats buvau saugiu atstumu nutolęs nuo visų regėjimo lauko.

Deja, toks rašymo stilius netiko mano užsibrėžtiems tikslams pasiekti.

Po mėnesio viską mečiau ir pradėjau rašyti iš naujo. Nors tai kito žmogaus istorija, bet į ją sudėjau ir savo paties liūdesį. Dabar tai jau ne Paukščių Tako dydžio istorija apie viską

ir nieką, bet istorija, kurioje visi garsai sąmoningai parinkti ir visi vaizdai vienu žvilgsniu aprėpiami. Įsivaizduokite, kad prieš sėdant į automobilį kažkur važiuoti, pirmiausia jums reikia perbristi per laukinę tankmę. Betgi, užuot brovęsi per krūmynus, jūs įsukate į mažą keliuką. Ilgai juo žygiuojate, bet štai pagaliau pasiekiate savo tikslą.

Šioje istorijoje neturiu vardo. Mano vardas čia Aš. Ryžio varpa nuo jos nubraukus apvalkalus virsta baltais ryžių grūdėliais. Aš irgi taip pat – nuo žodžio „aš“ nusimetęs kabutes atgavau išsvajotą laisvę. Štai ir vėl grįžęs keturis dešimtmečius atgal žiūriu į tą vienišą vaikį, kuris ką tik vilkdamas kojas išslinko iš Lugango pradinės mokyklos kiemo. Jo uniforma sulamdyta, o eiseną nė trupučio nepasikeitusi – kiūtina šiek tiek palinkęs į priekį. Prie jo lūpų kabaruoja nubraukto rudeninio snarglio liekanos. Vakaro prieblandoje vos vos žėruoja jo vienvėdis šviesa ir šešėliai.

Bene po pamokų namo susiruošei? Pritupiu ant žemės ir jį apkabinu.

Taip aš per kito žmogaus tragediją pažvelgiau į savąją ir leidausi į išsivalymo bei vilties kelionę. Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad ši istorija – apie tikros meilės praradimą ir jos paieškas, bet iš tikrųjų ji paliečia daugybę skirtingų žmogaus gyvenimo patirčių ir išgyvenimų. Ji apie tai, kaip iš žmogaus atimama meilė, jo svajonės sugniuždomos, o ateitis išplėsiama, – ši paprasta ir nepretenzinga istorija gali būti suprantama ir kaip viso gyvenimo metafora. Tikiuosi, kad ieškantiems kelio ji padės išminti naują takelį, kuriuo einant nebus sugniuždytų ir niekas nebus pagrobta ar išplėšta.

Paprastai tariant, čia kalbėsiu toli gražu ne apie liūdesį.